

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ ЛЬВІВЩИНИ

© Мамчин М.М., Чучмарьова С.Й., Мархевка О.І., 2008

Розглянуто і проаналізовано сучасний стан туристично-рекреаційної галузі України і Львівщини зокрема. Визначено основні тенденції і чинники розвитку туристично-рекреаційної галузі в м. Львові та Львівській області. Обґрунтовано систему програмних заходів для збільшення потоку туристів в м. Львові.

The modern state of turistichno-rekriaciynoy industry of Ukraine of Lvov is considered and analysed, in particular. Certainly basic tendencies and factors of development of turistichno-rekriaciynoy industry in m. Lvov and L'vivskii of area. Grounded system of programmatic measures for the increase of stream of tourists in m. Lvov.

Постановка проблеми. Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що туризм є одним із високорентабельних видів підприємницької діяльності. При цьому туризм одночасно є стимулятором збільшення обсягу виробництва товарів і реалізації послуг, активізації підприємницької діяльності. Водночас туризм позитивно впливає на процес диверсифікації економіки. Створення туристичних послуг і товарів та їх реалізація є справою великої кількості галузей, підприємств, організацій, що спеціалізуються на виробництві та наданні певних послуг.

Значення туристичного бізнесу постійно зростає і як виду підприємницької діяльності, і як соціального явища, оскільки є значним джерелом поповнення Державного бюджету України, вагомим чинником створення нових робочих місць і посилення престижу країни у світовому співтоваристві.

Соціальне значення туризму полягає у забезпеченні відновлення життєвих сил людини, раціонального використання вільного часу, підвищення освітнього рівня громадян.

Тому осмислення і вивчення специфіки розвитку туризму є актуальним і має теоретичне і практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи останні дослідження і публікації, в яких висвітлюється проблема розвитку туризму, можна відзначити, що розвиток туризму в Україні істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним з найперспективніших напрямів структурної перебудови економіки. Своєю чергою, важливими чинниками розвитку туристичної галузі є природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал країни.

Водночас подальший розвиток туризму гальмується: відсутністю цілісної системи державного управління туризмом у регіонах; підпорядкованістю закладів розміщення туристів, санаторно-курортних, оздоровчих та рекреаційних закладів, які надають туристичні послуги різним міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади; нечітким визначенням у законодавстві належності підприємств готельного господарства до підприємств, які надають туристичні послуги; недосконалістю нормативно-правової бази; недостатністю методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки суб'єктів підприємництва туристичної галузі з боку держави; повільними темпами зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму; відсутністю відповідних об'єктів для розвитку туристичної діяльності в сільській місцевості; невідповідністю переважної більшості туристичних закладів міжнародним стандартам; тенденцією скорочення кількості підприємств готельного господарства; незадовільним станом туристичної, сервісної та інформаційної інфраструктури в зонах автомобільних доріг та міжнародних транспортних коридорів; незбалансованістю соціальної та економічної ефективності використання рекреаційних

ресурсів та необхідністю їх збереження; недосконалістю туристичної інфраструктури, неефективністю використання рекреаційних ресурсів; відсутністю інноваційних проектів та наукових досліджень з питань розвитку перспективних видів туризму; недосконалістю статистики з питань туризму; недостатньою забезпеченістю туристичної галузі висококваліфікованими спеціалістами; недостатністю державної підтримки та комплексного підходу до рекламування національного туристичного продукту на внутрішньому та міжнародному ринку туристичних послуг; недостатністю рівня розвитку інформаційної інфраструктури; недосконалістю бази даних стосовно об'єктів туристичної сфери [1, 3].

На сучасному етапі розвиток системи управління туристичною галуззю повинен охоплювати такі питання, як удосконалення структури управління, реалізація державної політики у цій галузі шляхом координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та суб'єктів підприємництва. Важливе значення має вдосконалення державної статистики з питань туризму з урахуванням міжнародних стандартів та досвіду інших країн.

Формування цілей статті. Мета роботи – провести моніторинг туристично-рекреаційної галузі в м. Львові і Львівській області та визначення основних тенденцій розвитку ринку туристичних послуг, які уможливають обґрунтувати пропозиції щодо покращання розвитку туристичного бізнесу на Львівщині.

Виклад основного матеріалу. Туризм є галуззю економіки, яка за порівняно невеликих капіталовкладень, дає змогу забезпечити економічно рентабельне використання „місцевих ресурсів” – історико-культурної спадщини, традицій, природи. Саме ця галузь може бути значним джерелом поповнення як Державного бюджету України, так і бюджетів окремих територій, міст, а також вагомим чинником створення нових робочих місць, стимулятором збільшення обсягу виробництва товарів і реалізації послуг, активізації підприємницької діяльності.

Туризм позитивно впливає на процес диверсифікації економіки [2], оскільки забезпечує значний обсяг робіт для суміжних галузей системи господарства, які безпосередньо беруть участь в обслуговуванні туристів під час подорожей. Сюди можна віднести такі суміжні галузі, як роздрібна торгівля, громадське харчування, готельне господарство, побутове обслуговування, зв'язок, виготовлення сувенірів та інших товарів туристичного призначення, сільського господарства, будівництва, екскурсійної діяльності, культури і сфери розваг.

Справжньою скарбницею туристичного бізнесу є старовинне місто Львів – занесене ЮНЕСКО до світової спадщини, відоме світові своїми унікальними архітектурними і релігійними пам'ятниками, театрами, музеями.

Тому для Львова правомірним є вибір туризму як пріоритетного напрямку розвитку народногосподарського комплексу.

Водночас існує багато чинників, що стримують розвиток туризму в м. Львові, які мають як зовнішній, так і внутрішній характер. До причин зовнішнього характеру належать: економічна нестабільність в країні, недостатня підтримка туризму як галузі економіки (недосконалість державної нормативно-правової бази, відсутність належного фінансування програм тощо), негативна інформація щодо України в ЗМІ (злочинність, низький рівень розвитку інфраструктури та обслуговування тощо).

Причини внутрішнього характеру становлять недостатню координацію діяльності галузей міського господарства, а також нерозвиненість внутрішньогалузевих зв'язків в умовах стихійної ринкової економіки, відсутність необхідної законодавчої бази і, як наслідок, відсутність гнучкої системи стимулювання (зокрема і відсутність податкових пільг), недостатню кількість засобів розміщення туристів різних категорій, брак коштів для комплексу рекламних заходів щодо просування туристичного продукту Львова на міжнародний туристичний ринок.

При цьому у 2007 році до Львова приїхало на 5 % більше туристів, ніж у 2006 році. Показники відвідуваності туристами вже декілька років стабільно збільшуються на 5 % і зростання відвідуваності у 2007 році порівняно з 2004 року зросло на 15 %.

Нами проведено аналіз середовища м. Львова як туристичного міста за методом SWOT-аналізу і визначено його сильні і слабкі сторони, а також сприятливі можливості і потенційні загрози в подальшому розвитку туристично-рекреаційної галузі .

Критерії, за якими доцільно проводити дослідження середовища міста Львова, наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Критерії для оцінки середовища м. Львова як туристичного міста
за методом SWOT-аналізу**

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Стара історична частина Львова занесена до світової спадщини ЮНЕСКО 2. Відомі театри та музеї 3. Наявність природних та рекреаційних ресурсів (мінеральні води, природні та ландшафтні парки, пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо) 4. Велика кількість санаторно-курортних установ 5. Потенціал для "сентиментального", релігійного та інших видів туризму 6. Історичні зв'язки з українською діаспорою у світі 7. Можливість приймати футбольні матчі чемпіонату футболу Євро 2012	1. Недостатня кількість готелів різних стандартів 2. Привабливість Старого Львова піддається ризику через соціальні патології та руйнування будівель 3. Недостатня туристична промоція міста 4. Недостатньо розвинуті місцеві та національні туристичні агенції 5. Відсутність Львова у міжнародній туристичній мережі 6. Недостатньо розвинута інфраструктура охорони природи 7. Екологічні проблеми (смітники Львова) 8. Недостатнє фінансування культурних, освітніх, мистецьких закладів та організацій
Сприятливі можливості	Потенційні загрози
1. Розвиток "сентиментального" туризму для українців, поляків, євреїв тощо 2. Результативна промоція країни та Львова 3. Поліпшення міжнародного іміджу України та регіону 4. Поліпшення екологічної ситуації області, збереження її цінного природного середовища 5. Розвиток різних елементів туристичної та відпочинкової інфраструктури	1. Занепад архітектурних пам'яток та урбаністичної структури міста 2. Недостатньо активна та ефективна промоція Львова на міжнародному рівні 3. Стійкий негативний міжнародний імідж України та Львівської області 4. Недостатнє поліпшення туристичної інфраструктури, розрахованої на різні цільові групи 5. Складна екологічна ситуація внаслідок активної експлуатації транспортних коридорів 6. Зменшення інвестицій в екологію та охорону довкілля

На основі вищезазначених критеріїв нами спроектовано SWOT-матрицю, яку подано у табл. 2, 3, 4. В основу SWOT-матриці покладено SWOT-аналіз профілю внутрішнього та зовнішнього середовищ туристичного ринку Львова.

Таблиця 2

SWOT-Аналіз профілю внутрішнього середовища туристичного ринку м. Львова

№ з/п	Чинники середовища	Важливість для галузі	Вплив на організацію	Направленість впливу	Ступінь важливості
1	Центральна частина міста в ЮНЕСКО	2	3	+	+6
2	Географічне положення Львова	3	3	+	+9
3	Реклама міста	2	1	-	-2
4	Відсутність індустрії відпочинку та розваг	2	1	-	-2
5	Кількість та концентрація пам'яток архітектури	2	3	+	+6
6	Інфраструктура міста	3	3	-	-9
7	Розгалужена мережа рекреаційно-туристичних зон	2	2	+	+4
8	Традиції у проведенні виставок, ярмарок, фестивалів, зустрічей	2	3	+	+6
9	Недостатньо чітка політика стосовно розвитку туризму в місті	3	2	-	-6
10	Високий рівень бюрократії на рівні міської ради	2	2	-	-4
11	Кількість пунктів обміну валют	2	3	+	+6
12	Доступ до міста	2	2	+	+4
13	Якість сервісу	3	3	-	-9
14	Незадовільний стан багатьох туристичних об'єктів	2	2	-	-4

SWOT-аналіз профілю зовнішнього середовища туристичного ринку Львова

№ з/п	Чинники середовища	Важливість для галузі	Вплив на організацію	Направленість впливу	Ступінь важливості
1	Політична ситуація в Україні	2	2	-	-4
2	Ріст української економіки	3	3	-	-9
3	Демографічна ситуація	1	2	-	-2
4	Розвиток малого і середнього підприємництва	2	3	+	+6
5	Податковий тиск	2	2	-	-4
6	Близькість до державних кордонів Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії	3	3	+	+9
7	Інвестиційний клімат	3	2	+	+6
8	Зростаюча кількість закладів сфери обслуговування	3	2	+	+6
9	Близькість до рекреаційної зони Карпатського регіону	3	3	+	+9
10	Імідж України у Європі	2	2	+	+4
11	Екологічна ситуація	2	3	-	-6
12	Рівень безробіття	2	1	+	+2
13	Зростання корупції	2	1	-	-2
14	Міжнародна та внутрішня конкуренція	2	3	-	-6

Таблиця 4

Профіль внутрішнього середовища

Сильні сторони:		
1	Центральна частина міста в ЮНЕСКО	6
2	Географічне положення Львова	9
3	Кількість та концентрація пам'яток архітектури	6
4	Традиції у проведенні виставок, ярмарок, фестивалів, зустрічей	6
5	Кількість пунктів обміну валют	6
Слабкі сторони:		
1	Інфраструктура міста	-9
2	Недостатньо чітка політика стосовно розвитку туризму в місті	-6
3	Високий рівень бюрократії на рівні Міської ради	-4
4	Якість сервісу	-9
5	Незадовільний стан багатьох туристичних об'єктів	-4
Профіль зовнішнього середовища		
Можливості:		
1	Розвиток малого і середнього підприємництва	6
2	Близькість до державних кордонів Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії	9
3	Інвестиційний клімат	6
4	Зростаюча кількість закладів сфери обслуговування	6
5	Близькість до рекреаційної зони Карпатського регіону	9
Загрози:		
1	Політична ситуація в Україні	-4
2	Ріст української економіки	-9
3	Податковий тиск	-4
4	Екологічна ситуація	-6
5	Міжнародна та внутрішня конкуренція	-6

Отримані результати показують, що м. Львів має великий туристичний потенціал. Загалом туристичний ринок послуг характеризується значною однорідністю.

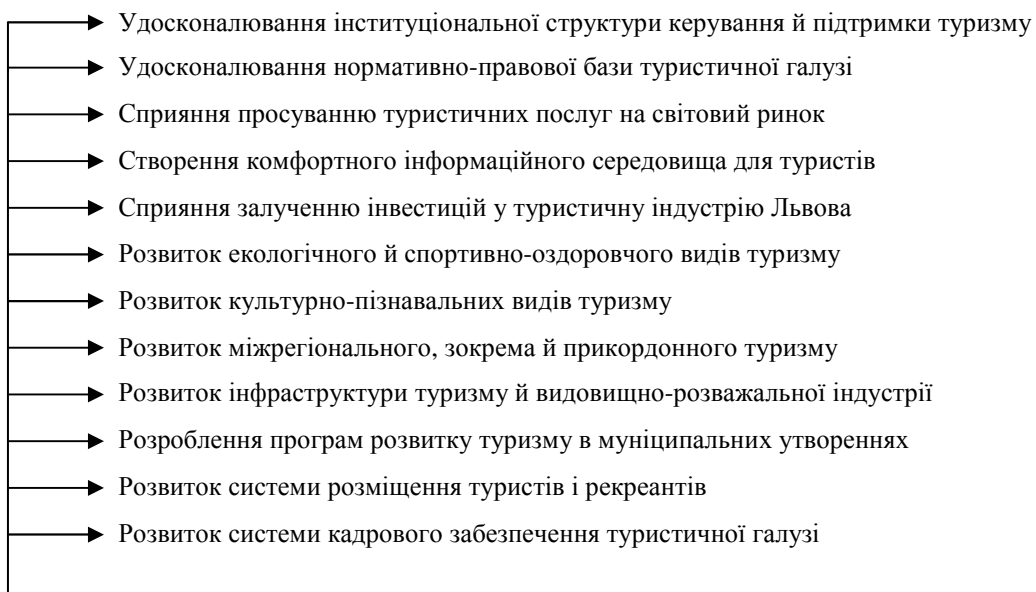
З матриці (табл. 4) зрозуміло, що сильні сторони міста є вагомішими за слабкі сторони (+1 бал), а можливості, що стоять перед містом, є більшими, ніж загрози (+7 балів). Можна зробити висновок, що місту необхідно застосувати стратегію максі–максі (SO – можливості, сильні сторони), яка передбачає проведення дій, що дають змогу використовувати сильні сторони для збільшення можливостей щодо розвитку туристичної інфраструктури м. Львова.

Стратегічна мета розвитку полягає у формуванні на території м. Львова та Львівщини конкурентоспроможної туристично-рекреаційної галузі як однієї із провідних галузей територіальної спеціалізації, що забезпечить, з одного боку, попит споживачів (як українських, так і закордонних) на задоволення своїх потреб у туристично-рекреаційних послугах, а з іншого, – зробить значний внесок у соціально-економічний розвиток регіону за рахунок збільшення дохідної частини обласного й муніципального бюджетів, припливу інвестицій, збільшення кількості робочих місць, поліпшення здоров'я населення, збереження й раціонального використання культурно-історичної й природної спадщини.

Тому рекомендується така система програмних заходів для збільшення потоку туристів у м. Львів. Систему заходів зображено на рисунку.

Як основні заходи в сфері удосконалювання інституційної структури туризму виступають: створення системи інформаційно-туристичних центрів на території області; вироблення концепції й створення на території області багатьох зон пріоритетного розвитку туризму; стимулювання діяльності координаційного управління культурою та туризмом в м. Львові та створення туристичного прес-клубу при обласному інформаційно-туристичному центрі.

Основними завданнями системи інформаційно-туристичних центрів повинні стати: збір інформації про можливі місця проживання туристів і рекреантів, зокрема й в приватному секторі; збір інформації й класифікація місць проживання й відпочинку туристів; інформування туристів про визначні пам'ятки, умови проїзду, можливості проживання й рекреації в різних зонах Львівської області; розроблення планів розвитку певних територій і сприяння їхній реалізації; розміщення зовнішньої реклами визначних пам'яток м. Львова; розроблення й просування турпродуктів, пакетів програм місцевих компаній на українському й міжнародному рівнях; сприяння створенню на території області єдиної регіональної системи заповідних природних територій і рекреаційних зон, а також аналогічної системи з охорони й раціонального використання пам'яток історії й культури; щорічне проведення соціологічних і маркетингових досліджень у сфері туризму, результати яких необхідно доводити до туристичних фірм, що працюють на території м. Львова.

Система заходів щодо збільшення туристичного потоку до м. Львова і Львівщини

Багато створити кілька інформаційно-туристичних центрів на першому етапі. Провідні центри служби повинні обслуговувати інтереси рекреантів з обласних центрів й інших регіонів України, а також ближнього й далекого зарубіжжя. У завдання центрів можуть входити питання зі збору необхідної інформації із прилеглих районів Львівської області. Інші центри варто розмістити у рекреаційних зонах. Доцільно організувати інформаційні центри курортно-туристичної служби й у "в'їзних" районах, які можуть забезпечити самодіяльних туристів доволі оперативною інформацією про можливості розміщення й відпочинку. Також потрібно розробити положення про туристично-інформаційні центри, створити відповідне підприємство й забезпечити його функціонування.

Закордонний досвід показує, що успішний розвиток туризму припускає, крім рекреаційного потенціалу, наявність певних умов, що стимулюють розвиток цієї галузі. Зокрема, це пов'язано зі створенням системи податкових пільг, наявністю на території транспортної й комунальної інфраструктури, а також розвинутої індустрії розваг.

Рационально виділити непромислові території у м. Львові та Львівській області в особливі зони, для яких розвиток туризму був би пріоритетним завданням. Зокрема, в рамках цих територій могли б діяти пільгові режими оподаткування доходів від подання послуг у сфері індустрії розваг, оподаткування майнових прав туристичних підприємств тощо. Конкретні пропозиції стосовно способів залучення інвестицій у подібні зони повинні бути визначені під час реалізації програмного заходу щодо розроблення положення про зони розвитку туризму. У зазначеному положенні запропонувати систему пільгового оподаткування для підприємств інфраструктури туризму й сфери розваг, що розташовуються у зонах розвитку туризму.

Потрібно створити координаційну раду з туризму при Львівській держадміністрації, яка б уможливила об'єднати зусилля урядових структур, туроператорів і турагентств, банківських, страхових, наукових й інших організацій, зацікавлених у розвитку туристично-рекреаційної галузі. Також розробити положення про координаційну раду, затвердити його розпорядженням Голови облдержадміністрації Львівської області й забезпечити початок діяльності ради.

Розв'язання завдань розвитку туристично-рекреаційної сфери у Львівській області вимагає значного підвищення рівня інформованості населення про заходи (нові маршрути, фестивалі, театралізовані подання тощо), які можуть привабити туристів до м. Львова. Із цією метою необхідно створити при Комітеті зі справ молоді, фізичної культури, спорту й туризму прес-клуб, який відповідатиме за підготовку й проведення рекламних кампаній у ЗМІ.

Блок "Удосконалення нормативно-правової й інформаційної бази туристичної галузі" включає діяльність, що впливає з необхідності реалізації заходів інституціонального характеру, забезпечення залучення інвестицій у галузь, а також підтримки окремих видів туризму. Зокрема необхідно розробити такі нормативно-правові документи: постанови облради "Про курортну діяльність на території Львівської області"; "Про розроблення й впровадження системи туристичної статистики"; "Про створення й впровадження системи кадастру туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області".

Необхідність прийняття постанови облради "Про курортну діяльність на території Львівської області" викликано неповною регламентованістю питань створення й функціонування лікувально-оздоровчих установ. Постанова повинна уточнити класифікацію установ лікувально-оздоровчого характеру, встановити вимоги до них, визначити пільги, які будуть надані цим установам.

Однією зі складних проблем у керуванні туристичною галуззю є відсутність необхідної статистичної інформації про кількість, тривалість перебування, витрати туристів, витрати туристичних фірм тощо. У межах програми необхідно передбачити створення єдиної для м. Львова й області системи збирання й оброблення статистичної інформації, яка уможливила б точніше враховувати зміни у туристичних потоках і оцінювати вплив на них різних управлінських рішень.

Розв'язання завдань керування туристичною галуззю неможливе без налагодженої системи обліку. У цьому напрямку необхідно реалізувати два заходи: створити електронний кадастр туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області, а також налагодити відповідну систему обліку використання ресурсів. Налагодження системи дасть змогу повніше враховувати доходи, отримані від туристичної діяльності на території Львівської області, а також ефективніше впливати на підприємства, що надають туристично-рекреаційні послуги. Особливо важливе це завдання в плані господарського використання земель, які могли б мати доволі високу віддачу з погляду туризму. Господарське використання земель у межах туристичних зон повинно відбуватися за

згодою структурного підрозділу держадміністрації Львівської області, що регулює сферу туризму, або аналогічних підрозділів у муніципальних утвореннях.

Передбачається погодити кадастрову оцінку й оцінку використання ресурсів з розмірами земельного податку. Необхідно підсилити роль держави в контролі цільового використання земель, виділених для рекреаційних цілей і під об'єкти інфраструктури туризму, тому що ці землі найчастіше використовуються не за призначенням. Потрібне законодавче визначення цільового використання земель для туристичних і рекреаційних цілей, зокрема необхідно підготувати відповідну базу й створити необхідні нормативно-правові документи, що дадуть можливість ефективно використати кадастр з метою оптимального оподаткування.

Одним з найважливіших блоків програми є блок "Сприяння просуванню туристичних послуг м. Львова на український і світовий ринки". У ньому передбачається підготовка і проведення різноманітних фестивалів, щорічної участі в міжнародних туристичних виставках, розроблення єдиного стилю експозиції стендів Львова на виставках, виготовлення пересувних рекламних блоків і стендів про туристичний і санаторно-курортний комплекс м. Львова. Організація цільових інформаційно-реklamних кампаній у ЗМІ, направлених на просування м. Львова як об'єкта туризму. Організація конкурсу на кращу туристичну емблему м. Львова під час рекламного просування її на міжнародні і українські туристичні виставки. Проведення оглядових екскурсій і виїзних семінарів про можливості туризму в окремих районах м. Львова та Львівської області.

Основу заходів цієї групи становлять також презентації м. Львова як центру пізнавального, екологічного, спортивного й іншого видів туризму на різних закордонних, українських і регіональних туристичних виставках (ярмарках), а також проведення спеціальних презентацій рекреаційно-туристичних можливостей Львівської області. Доцільно створити регіональну комп'ютерну мережу з організацією комп'ютерних робочих станцій в інформаційно-туристичних центрах, обладнаних модемами для виходу в мережу Internet, і відповідний "сайт", пов'язаний з регіональним банком даних (каталогом), про усі туристично-рекреаційні установи області й туристичні маршрути, пропоновані сертифікованими туроператорами, з метою включення цих організацій (фірм) у світові туристичні ланцюги.

У блок "Створення комфортного інформаційного середовища для туристів" об'єднані заходи, що включають: видання інформаційно-туристських довідників, бюлетенів, рекламних листків, каталогів турфірм, маршрутів об'єктів розміщення; видання туристичних карт та атласів; навчання населення поведінковій моделі, зокрема й безпеці під час огляду і вивчення об'єктів туризму і рекреації.

У блоці "Сприяння залученню інвестицій у туристичну індустрію Львова" об'єднані заходи, що дають змогу потенційним інвесторам оцінити привабливість вкладень у туристичну індустрію Львова, а також інтенсифікувати процес інвестування. Процес формування механізму залучення інвестицій містить такі основні етапи: визначення інвестиційної місткості (регіональної потреби в інвестиціях) туристичної галузі; оцінка можливостей (потенціалу) інвестиційно-ресурсного забезпечення регіональної потреби; визначення пріоритетних, з погляду інвестицій, напрямків розвитку туристичної сфери; мобілізація інвестиційних ресурсів шляхом залучення державних (з бюджету України та обласного) і приватних (як вітчизняних, так і закордонних) інвестицій.

В умовах найгострішого дефіциту капітальних вкладень роль державних інвестицій у розвиток туризму і рекреації доцільно звести до таких заходів: фінансування робіт з реставрації і охорони пам'яток історії і культури, а також організації особливо охоронних природних територій і забезпечення режиму раціонального використання природно-ресурсного потенціалу цих територій; фінансування будівництва об'єктів транспортної та комунальної інфраструктури; інвестування довготермінових соціально значущих (пов'язаних з відкриттям робочих місць, особливо в депресивних районах) програм розвитку туризму і рекреації; фінансування наукових досліджень і розробок у туристичній сфері; фінансування програм, пов'язаних із просуванням туристичних можливостей м. Львова та області.

Важливим інвестиційним джерелом для розвитку туристичної галузі можуть бути великі державні програми, реалізовані на території області, підключення до яких дасть змогу значно прискорити і здешевити створення різноманітних об'єктів туристичної галузі: готелів, автозаправних станцій, ресторанів, об'єктів індустрії розваг, платних автостоянок тощо.

З метою інтенсифікації процесу інвестування у туристичну індустрію м. Львова пропонується проведення таких заходів: маркетингові дослідження ринку індустрії туризму і розваг з публікацією відповідних результатів досліджень; надання допомоги малим і середнім підприємствам індустрії

туризму в розробленні бізнес-планів інвестиційних проектів на конкурсній основі; створення і супровід бази даних інвестиційних проектів у сфері туризму та бази даних потенційних інвесторів.

Маркетингові дослідження потрібно проводити щорічно.

Блок "Розвиток екологічного й спортивно-оздоровчого видів туризму" містить у собі такі заходи, як: проведення сегментування природних територій, що особливо охороняються, з виділенням у них субзон, у яких може інтенсивно розвиватися туризм; устаткування цих субзон необхідними туристичними спорудами й інвентарем; розроблення заходів щодо розвитку соціального туризму у Львівській області; розроблення програми розвитку молодіжного туризму; розвиток екологічного туризму представлено заходами, що забезпечують стійкий розвиток туризму як екологічно безпечної форми використання природних ресурсів.

Блок "Розвиток культурно-пізнавальних видів туризму" включає заходи щодо таких напрямків: розроблення програми розвитку туризму в історичних містах і селищах Львівської області; підготовка і проведення заходів щодо святкування ювілеїв; розроблення програми створення етнопарків на території м. Львов; розроблення програми використання культових споруд у туристичних цілях; підготовка нормативно-правових актів, необхідних для використання в туристичних цілях історичних пам'яток регіонального значення.

Блок "Розвиток міжрегіонального та міжнародного (зокрема й прикордонного) туризму" передбачає розроблення і реалізацію комплексних, міжрегіональних і міжнародних туристичних проектів. У межах цього заходу необхідно підготувати і підписати договори з туристичними центрами, містами, регіонами, спрямовані на розвиток в'їзного туризму.

У сфері розвитку міжрегіонального туризму важливе місце доцільно приділити відкриттю турпредставництв м. Львова в інших містах України. У межах подібних представництв повинні бути розгорнуті постійно діючі експозиції про туристичні можливості Львова та області.

До основних напрямків блока "Розвиток інфраструктури туризму і видовишно-розважальної індустрії" варто віднести створення в місті комплексів атракціонів, невеликих аквапарків, "Диснейлендів" тощо.

Блок "Розвиток системи розміщення туристів" включає комплекс заходів щодо розвитку на території області мережі готелів, пансіонатів, туристичних баз, дитячих спортивно-оздоровчих таборів і курортно-санаторних установ. У цей час в систему розміщення туристів входять: готелі і аналогічні підприємства (мотелі, пансіонати, гостьові будинки тощо); комерційні і спеціальні засоби розміщення (турбази, туристичні комплекси, молодіжні готелі); засоби розміщення соціального туризму (готелі при гуртожитках навчальних закладів і профілакторії підприємств, шкільні приміщення під час літніх і зимових канікул); приватні засоби розміщення.

У блоці "Розвиток системи кадрового забезпечення туристичної галузі" передбачаються такі заходи: проведення маркетингового дослідження з визначення регіональної потреби у фахівцях у сфері туризму й рекреації (у територіально-професійному перерізі); розроблення пропозицій зі створення єдиної системи підготовки та перепідготовки кадрів; розроблення відповідних навчальних програм (методик підготовки та перепідготовки фахівців з окремих професій), проведення сертифікації фахівців у сфері туристично-рекреаційних послуг (насамперед гідів та інструкторів зі спортивно-оздоровчих видів туризму).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ґрунтуючись на проведеному дослідженні, можна дійти висновку, що включення до світового туристичного процесу, розбудова індустрії туризму та діяльності суб'єктів туристичного ринку потребує наукового обґрунтування напрямків розвитку туризму на основі узагальнення світових тенденцій та їх конкретно-наукового осмислення для забезпечення відповідального, доступного та сталого розвитку національного туризму, зокрема створення та розвитку вітчизняного туристичного продукту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені підходи до розвитку рекреаційних зон туристичного призначення можуть бути використані на регіональному рівні.

1. Папирян Г.А. *Маркетинг в туризме.* – М.: *Финансы и статистика*, 1997. – 457 с.
2. Виноградська А.М. *Технологія комерційного підприємництва: Навч. посібник.* – К.: *Центр навчальної літератури*, 2006. – 780 с.
3. Бутусов Г. *Аналіз туристичного ринку України // Галицькі контракти.* – 2006. – № 5. – С. 8–10.
4. *Інформація Держкомстату України*
5. Гаспарян А.А. *Розвиток гірського туризму в Україні // Бізнес.* – 2006. – № 5.